

המשבר הפוליטי מעמיק: הבחירות לבית העליון ביפן

written by יוסף רוזן | 23.07.2025

הבחירות שהתקיימו ב-20 ביולי לבית העליון בפרלמנט היפני הסתיימו בתבוסה נוספת לקואליציה בראשות מפלגת השלטון, ולראשונה מאז מלחמת העולם השנייה, למפלגת השלטון ביפן, במקרה זה, ה-LDP (The Liberal Democratic Party) אין רוב בשני בתי הפרלמנט היפני (ה-DIET).

קואליציית השלטון המורכבת מ-LDP והשותפה הקטנה Komeito הייתה צריכה בסה"כ 50 מושבים בבית העליון על מנת לשמר רוב אך השיגה רק 47 מושבים, כך שבחישוב הסופי, הקואליציה נותרה עם 122 מושבים בלבד מתוך 248 סה"כ. מפלגות האופוזיציה המרכזיות, ה-DPP (Democratic People's Party) וה-CDP (The Constitutional Democratic Party), השיגו 22 מושבים, ו-17 מושבים בהתאמה. המפלגה המפתיעה של הבחירות היא Sanseito ("יפן תחילה"), שמיצבה עצמה כמפלגת האופוזיציה ה-4 בגודלה עם 15 מושבים לעומת 1 בלבד שהשיגה בבחירות הקודמות.

מפלגת הימין השמרני הפופוליסטי סנסאיטו בראשות Sohei Kamiya, היא מפלגה חדשה שקמה רק ב-2020 ועדיין לא מהווה כוח משמעותי בפוליטיקה היפנית, אך שינוי לטובתה גם בבחירות לבית התחתון עלולות לסמן מגמה מדאיגה. מדובר במפלגה שבמהלך הקמפיין ביטאה סנטימנטים אנטישמיים, בדגש על האשמת היהודים בגרימת משבר כלכלי ביפן, והצורך להרחיק זרים מיפן באמצעות מכסות.

בה בעת, יו"ר המפלגה טען כי ייתכן וישתפו פעולה עם הממשלה בנושאי מדיניות ספציפיים, למרות שאין בכוונתם להיות חלק מהממשלה טרם הבחירות לבית התחתון. כמו כן, מפלגת סנסאיטו תומכת במדיניות הביטחונית והכלכלית שהתווה אבה המנוח, אך מתנגדים לאופן שבו אישיבה מיישם מדיניות זו.

על אף הרעש הגדול שמפלגת Sanseito עוררה, הסיפור האמיתי של הבחירות הוא אובדן הדרך של מפלגת השלטון מאז פרישתו של אבה שינוז המנוח בשנת 2020 מתפקיד ראש הממשלה. תוצאות הבחירות הללו לא היוו הפתעה, כיוון שהן משקפות המשך ישיר לדשדוש הפוליטי והכישלונות של מפלגת השלטון להמשיך את מורשתו הפרגמטית, כריזמטית ואקטיבית של אבה.

בשנים האחרונות, מפלגת השלטון, ה-LDP התקשתה להציב יורשים ראויים וצעירים לאבה, ותחושת המיאוס בקרב הציבור היפני מהפוליטיקאים הישנים גברה, כפי שבא לידי ביטוי גם בסקרי דעת קהל במהלך כהונתם של שלוש ראשי הממשלה האחרונים ביפן שהגיעו לאחר אבה.

ראשית, סוגה, שהיה מזכיר הקבינט תחת אבה, זכה בהנהגת ה-LDP בשנת 2020 בניסיון של המפלגה לשדר המשכיות.

אכן, בתחילת דרכו נהנה מ-74% אהדה מהציבור, הנתון ה-3 הגבוה בהיסטוריה הפוליטית של יפן, אך פחות משנה לאחר מכן, סוגה כבר "זכה" ל-26% בלבד על רקע התמודדות הממשלה עם מגפת הקורונה. ב-2021 סוגה התפטר והוחלף בקישידה, שנהנה מאחוזי תמיכה נמוכים יותר בתחילת דרכו עם 51% בלבד, אך בשל ביקורת גואה על המדיניות הכלכלית של הממשלה, קישידה קיבל שיעור תמיכה נמוך מ-30% במשך 13 חודשים רצופים, ואף קבע שיא של 19% תמיכה בלבד, על רקע פרשיות שחיתות סביב מימון סיעות בתוך ה-LDP, מה שהוביל בסופו של דבר להחלטתו לא להתמודד שוב בבחירות. לבסוף, אישיבה שנתפס כפוליטיקאי מנוסה אך כמתנגד למחנה של אבה ב-LDP לא הצליח לאחד את השורות במפלגת השלטון ונכשל הן בבחירות לבית התחתון באוקטובר 2024, והן בבחירות לבית העליון.

אמנם לבחירות שהתקיימו עבור הבית העליון אין השפעה ישירה על הרכב הממשלה, אך במציאות פוליטית שבה לממשלה אין רוב בשני בתי הפרלמנט, נראה כי כל מהלך חקיקה ויישום מדיניות הממשלה הינם בגדר בלתי אפשריים. מצב בעייתי במיוחד נוכח האתגרים הדחופים שניצבים בפני ממשלת אישיבה, ובראשם המשא ומתן על המכסים שארה"ב הטילה על יפן. בתגובה לתוצאות הבחירות, ראש הממשלה אישיבה הצהיר כי הדבר הנכון מבחינתו הוא להישאר בכיסא ראש הממשלה כיוון שעליו לגלות אחריות שלטונית. אך בהתבסס על ניסיון העבר, לא תהיה זו הפתעה אם עד סוף השנה, אישיבה יכריז על בחירות בזק ויפנה את כסאו, לאור הלחץ הגובר מתוך מפלגת השלטון, שתיאלץ לעבור שינוי משמעותי ומקיף בניסיון לזכות ברוב לפחות בבית התחתון.

בשלב זה, ה-LDP עדיין המפלגה הגדולה ביפן, ונהנית מכך שאין אופוזיציה מאוחדת כנגדה אלא ערב רב של מפלגות משמאל ומימין. מפלגת השלטון יכולה לראות בבחירות הללו כהזדמנות אחרונה לריענון אמיתי, כל עוד האופוזיציה עדיין חלשה ומבוזרת. זהו איתות חשוב למפלגת השלטון בצורך בשינוי, אם ברצונה לשמור על השלטון גם אחרי הבחירות לבית התחתון.

פורסם באתר ערוץ 7, בתאריך 23.07.2025.